

II RIIGIKOGU

5. istungjärk. **Protokoll nr. 123 (9).** 1924 a.

II Riigikogu koosolek 20. juunil 1924 a.
kell 11.45 min.

Kokku on tulnud 82 Riigikogu liiget.

Walitsuse looshis: rahaminister **O. Strandman**, teedeminister **K. Kark**, põllutöominister **A. Kerem**, sõjaminister **O. Amberg**.

Wälisesitajate looshis: Saksa saadik Eestis **dr. B. Wedding**.

P ä e w a k o r d :

1. Kostja kohtusse kutsumise ja tagaselja otsuste täitmise korra muutmise seadus — II lugemisel.

2. Laewade mõõtmise seadus — II lugemisel.

3. Piimasaaduste wäljaweo kontrolli seadus — II lugemisel.

4. Seadus wastutuse kohta Tallinna linnawalitsuse laenu eest — II lugemisel.

5. Eesti wabariigi ja Saksa riigi wahel ilmasõja tagajärjel tekkinud nõudmiste õiendamise kokkuleppe kinnitamise seadus — II lugemisel.

Koosolekut juhatab abiesimees **K. Wirma**.

Sekretääri kohal abisekretäär **O. Köster**.

Koosolek algab kell 11.50 min.

1. Päewakorra Juhataja K. Wir-
täiendamine. ma: Awan Riigikogu

koosoleku. Päewakorra täiendamiseks on Riigikogu juhatus poolt ettepanek wõtta 1-ks päewakorra-punktiks põllumajandusliikude õperaamatute kirjastamise laenu seadus — II lugemisel ja 2-ks punktiks põllumajandusliikude kutsekoolide ja katsejaamade riikliku toetuslaenu fondi seadus — II lugemisel.

Peale selle on rkl. Welt'i poolt ettepanek wõtta 1-ks päewakorra-punktiks komisjonide täiendawad walimised.

Kas soowitakse ettepanekute koos wõi lahus hääletamist? (Hüüded: Komisjonide täiendawad walimised lahus hääletada.)

Panen hääletamisele rkl. Welt'i ettepaneku. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek tagasi lükatud.

Panen hääletamisele juhatus eettepaneku. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud, seega on päewakord kahe punktiga täiendatud.

Et 1-se päewakorra-punkti kohta arundaja kohal pole, läheb Riigikogu 2-se päewakorra-punkti juurde.

2. Põllumajandusliikude kutsekoolide ja katsejaamade riikliku toetuslaenu fondi seadus — II lugemisel. (Rahaasjanduse komisjoni arundaja **J. Zimmerman** kannabettejeraldil hääletamisel wõetakse wastu nähtawa enamusega pealkiri ja §§ 1—5.)

Põllumajandusliikude kutsekoolide ja katsejaamade riikliku toetuslaenu fondi seadus.

§ 1. Põllutöoministeriumi juurde asutatakse põllumajandusliikude kutsekoolide ja katsejaamade riikliku toetuslaenu fond, millest koolide ja katsejaamade ja nendega ühenduses olewate majapidamiste hoonete ehitamiseks ja kordaseadmiseks ning koolide ja katsejaamade sisseseadmiseks nende ülewalpidajatele laenu ja laenu protsentidest ühekordseid erakorralisi toetussummasid antakse.

§ 2. Põllumajandusliikude kutsekoolide ja katsejaamade riikliku toetuslaenu fondiks arwatakse:

a) riigi 1924 a. eelarwes määratud 20.000.000 marka ja edaspidi sama fondi täienduseks määratawad krediidid;

b) punkt a tähendatud krediitidest wäljaantud laenude ning ajutise walitsemise korra § 12-a põhjal Wabariigi Walitsuse poolt 20. augustil 1920 a. wastu wõetud määruse põhjal põllutöökoolide ülewalpidajatele antud 4.705.200 margalise laenu ja Riigikogu poolt 8. märtsil 1923 a. wastu wõetud seaduse põhjal Eesti sordiparanduse seltsile antud 2.000.000 margalise laenu tasumiseks, intressidena ja wiiwitustrahwina maksetawad summad.

§ 3. Laenu antakse kunni 35 aasta peale, arwates tähtaega laenu wäljaandmise aastale järgnewast 1. jaanuarist.

§ 4. Laenu protsentidena sissetulnud summadest wõiwad põllutöökoolide ja katsejaamade ülewalpidajad § 1 tähendatud otstarbeks erakorralisi mittetagasi-nõuetawaid toetussummasid saada põllutöoministeeriumi ettepanekul Wabariigi Walitsuse otsusel. Senni kunni ehitusfondi laenu protsente saadud ei ole, wõib erakorralisi toetussummasid anda ka fondist enesest, kuid nii, et nende kogusumma millalgi ei ulataks üle 10% fondist ja et need hiljem laenu protsentidest kaetakse.

§ 5. Wabariigi Walitsusel on õigus välja anda määrusi fondi walitsemise, intresside määra, laenude väljaandmise, kindlustuste, tasumise ning fondist toetussummade määramise kohta.

3. Põllumajanduslik- kude operaamatute kirjastamise laenu seadus — II luge- misel.

(Rahaasjan-
duse komis-
joni aruandja
A. Jürgenstein
kannabette ja
eraldi hääle-
tamisel wõetakse vastu nähta-
wata enamusega pealkiri ning
§§ 1 ja 2.)

Põllumajanduslikkude operaamatute kirjastamise laenu seadus.

§ 1. Põllutöoministeeriumile riigi 1924 a. eelarwes (operatsiooni fondid § 7) määratud krediit 3.000.000. marka tarwitatakse laenu andmiseks kirjastusühisusele „Agronoom“ põllumajanduslikkude operaamatute kirjastamiseks.

§ 2. Wabariigi Walitsusel on õigus laenu väljaandmise korra, nõuetawate kindlustuste, protsentide määra ja tasumise kohta määrusi välja anda.

4. Kostja kohtusse kutsumise ja taga- selja otsuste täit- mise korra muut- mise seadus — II lugemisel.

Üldkomis-
joni aruandja J.
Jaakson (loeb):

Kostja kohtusse kutsumise ja tagaselja otsuste täitmise korra muutmise seadus.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on pealkiri vastu wõetud.

Aruandja J. Jaakson (loeb):

I.

„Tsiwil-kohtupidamise seaduse §§ 58, 58¹, 150, 151, 155, 293, 295, 296, 726, 728 ja 835¹ pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 58. Nõudekirja järele kutsub rahu-kohtunik kostja kohtusse kas kutsekirjaga, kui nõudja on üles andnud kostja elukoha, wõi kuulutuse teel ajalehtedes § 293 ettenähtud juhtumustel.

§ 58¹. Kohtusse kutsumist kuulutuse teel toimetatakse, käsitades §§ 294—298, 301, 302 ja 309—311 määrusi.

§ 150. Tagaselja otsuse ärakiri saadetakse kostjale saatekirjaga. Kui tagaselja otsus on tehtud kostja vastu, keda kuulutuse teel ajalehtedes kohtusse kutsuti (§ 293), siis kuulutatakse tagaselja resolutsioon „Riigi Teatajas“ ja § 295 tähendatud eraajalehes.

§ 151. Kahe nädala jooksul pärast tagaselja otsuse kättesaamist on kostjal õigus esitada rahukohtunikule kaja tagaselja otsuse peale, paludes nõudjat välja kutsuda ja asja uuesti läbi waadata.

Kui tagaselja resolutsioon on kuulutatud ajalehtedes (§ 150), siis wõib kostja nimetatud palwega kohtusse pöörata kahe nädala jooksul arwates kuulutamise päewast „Riigi Teatajas.“

§ 155. Appellatsiooni kaebuse esitamise tähtaeg kohtu esimese tagaselja otsuse peale arwatakse nii nõudjale kui ka kostjale, kas sellest päewast, mil kostja tagaselja otsuse ärakirja kätte sai, wõi sellest päewast, mil kostjale otsuse täitmise kutse kätte anti, selle järele kumb neist warem sündis. Kui tagaselja resolutsioon on kuulutatud ajalehtedes (§ 150), siis arwatakse appellatsiooni kaebuse tähtaeg resolutsiooni kuulutamise päewast „Riigi Teatajas.“ Kui tagaselja otsuse peale esitatud kaja tagajärjel on uus kohtuotsus tehtud, siis arwatakse selle otsuse peale antawa appellatsiooni kaebuse tähtaeg üldalustel — otsuse wäljakuulutamise päewast.

§ 293. Kostja, kelle elukoht nõudjale teadmata, kutsutakse kohtusse kuulutuse teel ajalehtedes. Samas korras kutsutakse kohtusse kostja, kelle elukoht on riigis, kuhu kutse saatmine wastawa konwentsiooni puudusel wõi muil põhjustel wõimatu.

§ 295. Kohtukutse kuulutatakse „Riigi Teatajas“ ja ühes suuremas igapäew ilmuwas eraajalehes.

§ 296. Kohtuminister määrab kindlaks ja awaldab iga aasta lõpul „Riigi Teatajas“, missuguses eraajalehes kohtud järgmise aasta jooksul kuulutusi (§ 295) peawad awaldama.

§ 726. Kui tagaselja otsus on tehtud kostja vastu, keda kuulutuse teel ajalehtedes kohtusse kutsuti (§ 293), siis kuulutatakse tagaselja resolutsioon „Riigi Teatajas“ ja § 295 tähendatud eraajalehes.

§ 728. Kaja esitamise tähtaeg arwatakse kas sellest päewast, mil kostja tagaselja otsuse ärakirja kätte sai, wõi sellest päewast, mil kostjale otsuse täitmise kutse kätte anti, selle järele, kumb neist warem sündis. Kui tagaselja resolutsioon on kuulutatud ajalehtedes (§ 726), siis arwatakse kaja esitamise tähtaeg resolutsiooni kuulutamise päewast „Riigi Teatajas“.

§ 835¹. Tähtaega kaja kui ka appellatsiooni kaebuse esitamiseks tagaselja otsuse peale, mis awaldatud kuulutuse teel ajalehtedes (§§ 150 ja 726), wõib kohus kostjale uuendada, peale eelmises paragrahwis (835) ettenähtud juhtumuste, ka sel korral, kui wiiritus kaebuse esitamises kohtule tekkis sellest, et kostja ei saanud teateid tema vastu tehtud ja ajalehtedes kuulutatud tagaselja otsusest. Tähtaja uuendamise palwet wõib kostja kohtule esitada kolme aasta jooksul arwates kohtu tagaselja resolutsiooni kuulutamise päewast „Riigi Teatajas“.

Märkus. See paragrahw ei ole maksew abielu lahutamise asjus.“

Ma teen parandus-ettepaneku § 295 juurde ja panen ette selle paragrahwi juurde wõtta teine lõige järgmise sisuga:

„Eraajalehes kuulutamise kulu maksab nõudja kohtule sisse ühes § 857 ettenähtud tasuga kuulutuse eest „Riigi Teatajas“.

See parandus on tarwilik sellepärast, et kui meie kohtumaksude seaduse vastu wõtsime, siis ei olnud weel ette nähtud, et kuulutamine saab olema ka eraajalehes, ja sellepärast selles seaduses on ette nähtud kuulutamise kulu ainult „Riigi Teatajas“. Kui meie käesolewa seadusega tarwilikuks tunnistame kuulutuse awaldamise ka eraajalehtedes, siis tuleb nüüd ühtlasi ka ära tähendada, et kulu eraajalehes kuulutamise eest tuleb nõudjal sisse maksta.

Juhataja **K. Wirma**: Aruandja poolt tehtud paranduse lahus hääletamist ei nõuta, siis tuleb hääletamisele seaduse I osa ühes § 295-ga parandatud kujul. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seaduse I osa vastu wõetud.

Aruandja **J. Jaakson** (loeb):

II.

„Käesolew seadus on maksew ka enne tema maksamahakkamist alustatud, kuid weel lõpetamata asjade kohta“.

Teen seaduse II osa juures ka wäikese redaktsioonilise paranduse ja panen ette wõtta vastu see osa järgmisel kujul:

„Käesolew seadus on maksew ka enne tema maksamahakkamist alustatud asjade kohta, kui tagaselja otsus weel ei ole seadusejõusse astunud.“

See parandus on nimelt sellepärast tarwilik, et kui juba kohtu poolt on tagaselja otsus tehtud, siis wõib kahtlus tekkida, kas sarnased asjad tulewad lõpetamata asjade hulka lugeda. Sellepärast on uues redaktsioonis selgemini öeldud, et seadus on maksew ka nende warem sisseantud asjade kohta, kus tagaselja otsus weel ei ole jõusse astunud.

Juhataja **K. Wirma**: Aruandja poolt tehtud paranduse lahus hääletamist ei nõuta, siis tuleb hääletamisele seadus II osa ühes aruandja poolt tehtud parandusega. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seaduse II osa vastu wõetud, ühes sellega on seadus II lugemisel vastu wõetud.

5. Laewade (Üldkommisjoni
mõõtmise aruandja **J. Jaakson**
seadus — kannab ette ja eraldi hääletamisel wõetakse vastu nähtawa enamusega pealkiri ja §§ 1—20):

Laewade mõõtmise seadus.

§ 1. Laewade mahutuse mõõtmist toimetatakse Eestis Moorsomi süsteemi põhjal, Wabariigi Walitsuse poolt wäljaantawate laewamõõtmise määruste järele. Üksus, milles laewamahutust arwestatakse, nimetatakse „registertonniks“. Registertonn loetakse wõrdseks saja Inglise kantjalaga ehk 2,83 kantmeetriga.

§ 2. Iga Eesti laew brutto mahutusega 20 registertonna wõi rohkem peab enne ärilistel otstarbetel sõiduks tarwitamist mõõdetud ning sellekohase mõõtkirjaga warustatud olema.

On laew wäljamaal Eesti omaniku arwel ehitatud wõi on wäljamaa laew Eesti omaniku omanduseks üle läinud, talitatakse niisuguse laewa mõõtmise asjas,

nagu ette nähtud kaubalaewade mõõtmise ja registreerimise korralduse §§ 14, 15, 16 ja 17 (seadus nr. 45, 1919 a. „Riigi Teataja“ nr. 18). Ainult sel korral, kui laew väljamaa sellekohaste ametasutuste poolt Eestis makswate laewamõõtmise määruste järele mõõdetud ja sellekohane mõõtkiri välja antud, antakse temale ülemõõtmiseta Eesti mõõtkiri välja, kuid see käib ainult välisriikide kohta, kes Eestiga konventsiooni sõlminud mõõtkirjade wastastikku tunnustamise kohta.

§ 3. Eesti piirides sõitwad väljamaa kaubalaewad kuuluvad mõõtmise alla samastel alustel, kui Eesti laewad. Mõõtmisest wabastatakse ainult nende riikide laewad, kes mõõtkirjade wastastikku tunnustamise kohta Eestiga konventsiooni sõlminud, ehk konventsioonita Eesti mõõtkirju tunnistawad ja omi laewu mõõdavad samastel alustel, kui Eestis.

§ 4. Kui Eesti piirides sõitwa väljamaa laewa puhtmahutus on välja arwatud teistsugustel alustel, kui Eestis, aga Moorsomi süsteemi järele, wõib kunni küsimuse lahendamiseni konventsiooni teel esialgu ülemõõtmisest loobuda ja laewa puhtmahutust ümber arwata Eestis makswate määruste järele nende andmete põhjal, mis laewa kodumaa ametasutuste poolt väljaantud mõõtkirjas tähendatud, aga ainult sel korral, kui Eesti laewade kohta samuti talitatakse laewa kodumaa sellekohaste ametasutuste poolt.

§ 5. On laewal peale mõõtkirja väljaandmist ümberehitus wõi teine tema mahutus peale mõjuw muudatus ette wõetud, tuleb uus mõõtmine toime panna. Kus laewa peamõõdud muutunud, peab ümbermõõtmine täielik olema, mille kohta uus mõõtkiri välja antakse. Teistel juhtumistel mõõdetakse üle ainult muudetud osad ja kantakse wastawad õiendused endisesse mõõtkirja.

Laewa puhtmahutuse peale mõjuwate muudatuste üle, mis pärast mõõtkirja väljaandmist ette wõetud ja mõõtkirjas mitte ära tähendatud, on nii Eesti, kui ka väljamaa laewa omanik wõi juht kohustatud laewa sisseklaarimisel kirjalikult sadamakaptenile teatama.

§ 6. On laew koorma all wõi sarnases olukorras, mis tema täielikku mõõtmist takistab, wõib mõõtmist toime panna tähendatud kujul § 1 nimetatud määruste sellekohase juhise järele ja välja anda ajutist mõõtkirja, missugune kunni täieliku mõõtmiseni maksew, mitte aga üle kolme

kuu ajutise mõõtkirja väljaandmise päewast arwates.

§ 7. Laewamõõtmist teostatakse mereasjanduse peawalitsuse järelwalwel, selleks tema poolt määratud laewamõõtjate kaudu mereasjanduse peawalitsuse alalisest koosseisust wõi isikutest väljaspool koosseisu, kellel teoreetilisi teadmisi ja praktilisi kogemusi sel alal. Wiimaselt nimetatud laewamõõtjatele maksetakse tasu teedeministri poolt kinnitatud erinormide põhjal. Laewamõõtjalt, kes riigiteenistuses ei seisa, wõetakse ametiwanne enne kohustetäitmisele asumist. Mereasjanduse peawalitsus määrab kindlaks laewamõõtjate asukoha (sadama) ja igäihe tegewuspiirkonna.

§ 8. Laewamõõtmise soowi peab laewaomanik wõi juht klaarimisel kirjalikult awaldama sadamakapteni kaudu laewamõõtjale, kes kohustatud on mitte hiljem, kui järgmisel päewal mõõtmisele asuma, kui selleks seaduslikku takistust wõi kui teise tähtaja kohta kokku lepitud ei ole.

Eestis ehitatawate laewade mõõtmise kohta on ehitaja wõi omanik kohustatud aegsasti kirjalikult teatama mereasjanduse peawalitsusele, juurde lisades tarwilikud joonestused.

§ 9. Laewaomanik wõi -juht on kohustatud laewamõõtjale mõõtmisel tarwilikku tööjõudu ja laewa kohta kõik nõutud teated andma, samuti laewamõõtja nõudmisel tühjendama ja puhastama laewa ruumid, kui see mõõtmise toimepanemiseks tarwilik.

§ 10. Kõik laewamõõtmisel saadud mõõdud ja teised tarwilikud andmed ühes nende peale põhjendatud laewa mahutuse arwestustega kantakse laewamõõtja poolt selleks sisseseatud laewamõõtmise raamatusse, millest täielik wäljawõte kolme päewa jooksul peale mõõtmise lõpetamist mereasjanduse peawalitsusele saadetakse.

Tähendatud wäljawõtte põhjal seatakse mereasjanduse peawalitsuse poolt mõõtkiri kokku kolmes eksemplaaris, millest üks antakse välja laewaomanikule wõi juhile, teine laewamõõtjale, kuna kolmas mereasjanduse peawalitsusele jääb. Andmed mõõdetud laewade kohta kantakse mereasjanduse peawalitsuse poolt sellekohasesse nööriamatusse.

Märkus. Mõõtkirjade planketid ja nööriamat mõõdetud laewade sissekandmiseks walmistatakse teedeministeriumi poolt kinnitatud wormi järele.

§ 11. Mõõtkirjad seatakse kokku Eesti ja Inglise keeles. Mõõtkirjades tähendatakse ära: laewa nimi, laewale määratud kutsesignaal rahwuswaheliste signaalide järele, kus sadamas registreeritud, laewaomaniku nimi ja perekonnanimi, millal ja mis materjaalist ehitatud, laewaehitaja nimi, laewa tundemõõdud ja andmed ning mõõtmise põhjal wäljaarwatud laewa täismahutus (brutto) ja puhtmahutus (netto) registertonnides ja kantmeetrites.

§ 12. Enne mõõtkirja wäljaandmist on laewaomanik wõi juht kohustatud laewamõõtja korraldusel laewa suurluugi tagumisel äärel olewasse dekkpalki wõi kominngisse allpool dekki wõi, kui laew dekita, seespool ülemisse kinnisse pärapalki sisse lõikama, põletama wõi teistsugusel sarnasel wiisil üles tähendama laewa rahwusmärgi, mahutuse ning mõõtmisaasta.

On laewamõõtmine wäljamaal toimetatud ja laew peale seda otsekohe kodumaale ei tule, siis on laewajuht kohustatud pärast mõõtkirja kättesaamist warustama laewa eelpoolnimetatud rahwusja mahutusmärkidega.

Seda ei tehta, kui laewale wälja antud ajutine mõõtkiri.

§ 13. Mõõtkirja kaotamisest on laewaomanik wõi -juht kohustatud wiibimata teatama mereasjanduse peawalitsusele. Wiimase poolt kuulutatakse mõõtkirja kaotamisest laewaomaniku wõi juhi kulul „Riigi Teatajas“ ja antakse temale wälja mõõtkirja dublikaat.

§ 14. Laewa mõõtmise seaduse ja määruste täitmise järele walwab mereasjanduse peawalitsus temale alluwate asutuste ja ametnikkude kaudu. Kui selgub, et mõõtmine ei ole õieti toimetatud wõi ette on tulnud kõrwalkaldumisi käesolewast seadusest ja makswatest määrustest, peab mereasjanduse peawalitsus wiibimata toime panema kontrollmõõtmise ja tarbekorral endise mõõtkirja asemel uue wälja andma.

§ 15. Laewaomanikul wõi -juhil jääb õigus laewa mõõtmise ja selle põhjal wäljaantud mõõtkirja kohta kaebtusi anda teedeministrile, kelle korraldusel kontrollmõõtmine selleks määratud komisjoni poolt toime pannakse. Kui selgub, et kaebtus põhjendatud oli, sünnib kontrollmõõtmine tasuta.

§ 16. Laewamõõtmise eest maksab laewaomanik wõi juht mereasjanduse peawalitsusele enne mõõtkirja wäljaand-

mist sellekohase tasusumma riigi sissetulekute arwele.

Tasunormid määrab teedeminister.

§ 17. Kolme aasta jooksul käesolewa seaduse makspanemise päewast arwates peawad kõik laewad, mis endiste seaduste ja määruste järele mõõdetud, uute mõõtkirjadega warustatud olema.

§ 18. Laewaomanikult wõi -juhilt, kes ei teata sadamakaptenile laewa puhtmahutuse peale mõjuwatest muudatustest eespool § 5-das ettenähtud juhtumustel, nõutakse karistusena sisse laewa õigele mõõdule wastawad sadamamaksud kahekordses määras kogu aja eest, mille kestel laew peale puhtmahutuse muutmist Eesti wabariigi sadamates on käinud.

§ 19. Käesolewa seaduse jõusseastumisega kaotawad makswuse kaubanduse seadustiku §§ 108—121 (S. k. XI k. 2 jagu) ja kaubalaewade mõõtmise ja registreerimise korralduse §§ 18—26, (sead. nr. 45, „Riigi Teataja“ nr. 18 — 1919 a.).

§ 20. Käesolew seadus hakkab maksma 1. nowembril 1924 a.

Juhataja **K. Wirma**: Aruandja puudumise pärast jääb wahele piimasaaduste wäljaweo kontrolli seadus — II lugemisel.

6. Seadus was- (Rahaasjanduse
tutuse kohta komisjoni aru-
Tallinna linna- andja **E. Weber-**
walitsuse laenu **man** kannab ette
eest — II luge- ja eraldi hääleta-
misel. misel wõetakse
wastu nähtawa
enamusega pealkiri ja tekst):

Seadus wastutuse kohta Tallinna linnawalitsuse laenu eest.

§ 1. Wabariigi Walitsust wolitatakse andma riigikassa garantiid Tallinna linna omawalitsuse poolt weewärgi ehitamiseks tehtawa sajatuhande naelsterlingi suuruse laenu kapitaali ja intreside tähtajalise tasumise eest.

7. Eesti wabariigi (Rahaasjanduse
ja Saksa riigi wa- komisjoni aru-
hel ilmasõja taga- andja **W. Hassel-**
järjel tekkinud **blatt** kannab
nõudmiste õienda- ette ja eraldi
nõudmiste kokkuleppe hääletamisel
kinnitamise sea- wõetakse vastu
dus — II luge- nähtawa ena-
misel. musega peal-
kiri, ja §§ 1—3):

Eesti wabariigi ja Saksa riigi wahel ilmasõja tagajärjel tekkinud nõudmiste õiendamise kokkuleppe kinnitamise seadus.

§ 1. Eesti wabariigi ja Saksa riigi wahel ilmasõja tagajärjel, iseäranis Saksa sõjawägede wiibimisest Eesti wabariigi territooriumil, tekkinud nõudmiste õiendamise kokkulepe, mis sõlmitud Tallinnas 27. juunil 1923 a., tunnustatakse kinnitatuks.

Kokkuleppe tekst awaldatakse alljärgnewalt ühes käesolewa seadusega.

§ 2. Käesolewa seaduse § 1 nimetatud kokkuleppe põhjal Eesti wabariigi poolt ülewõetaw kohustus tasuda Eesti kodanikkudele ning seltsidele, kelle juhatuse asukoht kahjusaamise ajal praeguses Eesti riigi piirides oli, Saksa riigi vastu sihitud nõudmisi, mis tekkinud ilmasõja tagajärjel, eriti Saksa sõjawägede wiibimisest Eesti wabariigi territooriumil, teostatakse harilikus korras.

Kõik kahjusaajad, kelle nõudmised Saksa riigi vastu rekwireerimise ja sõjakahjude hindamise peakomisjoni poolt on otsustatud rahuldada, kui nad soowivad kahjutasu saada Eesti wabariigilt, on kohustatud sellest teatama rekwireerimise ja sõjakahjude hindamise peakomisjonile kolme kuu jooksul käesolewa seaduse maksmahakkamise päewast arwates.

Nõudmised, mis on esitatud wõi kindlaks määratud mitte Eesti markades, waid mõnes teises rahaüksuses, rahuldatakse kursi järele, mis selleks puhuks Wabariigi Walitsuse poolt kindlaks määratakse.

§ 3. Wabariigi Walitsusel on õigus käesolewa seaduse § 2 elluwiiamiseks määrusi wälja anda.

Juhataja **K. Wirma**: Riigikogu läheb wahelejäanud päewakorra punkti juurde:

8. Piimasaaduste Rahaasjanduse wäljaweo kontrolli seadus — komisjoni aruandja A. Jürman II lugemisel. (loeb): Piimasaaduste wäljaweo kontrolli seadus.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seaduse pealkiri vastu wõetud.

Aruandja **A. Jürman** (loeb):

„§ 1. Piima ja piimasaadusi wõib Eestist wälja wedada ainult selles seaduses ettenähtud korras.

Märkus. Piimasaadused kunni 20 kgr. raskuseni, mis postpakkides ehk teisel wiisil raudteel ehk laewal saadetakse ehk kaasa wõetakse isiklikuks tarwituseks, ei kuulu käesolewa seaduse alla.“

Siinjuures pean mina tähendama, et rahaasjanduse komisjon wõttis selle paragrahwi juures vastu paranduse 10 kilogrammi asemele wõtta 20 kilogrammi, see on aga siin parandamata jäänud.

Juhataja **K. Wirma**: § 1-ses on wiga, — 10 kilogrammi asemel tuleb 20 kilogrammi lugeda. Panen § 1 hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on § 1 vastu wõetud.

(Aruandja **A. Jürman** kannab ette ja eraldi hääletamisel wõetakse vastu nähtawa enamusega §§ 2—4).

§ 2. Isikud ja asutused, kes soowivad Eestist piimasaadusi wälja wedada, on kohustatud selleks luba nõutama. Tähen-datud luba annab wälja põllutööminister kokkuleppel kaubandusministriga.

§ 3. Piimasaaduste wäljaweo kontrolli teostab põllutööministeerium wastawate organide kaudu.

§ 4. Wälja wedada wõib ainult niisugust wõid ja juustu, mis on walmistatud põllutööministeeriumi poolt registreeritud piimatalituses, põllutööministeeriumi sellekohaste kontrollmärkidega warustatud ja põllutööministri wastawate erimääruste järele wäljaweoks kõlblikuks tunnustatud.

Aruandja **A. Jürman** (loeb):

§ 5. Kõik ettewõtted ja üksikud isikud, kes § 4 nimetatud kontrollmärkisid käesolewa seaduse wastaselt tarwitawad, ehk kuritahtlikult püüawad kõlbmata piimasaadusi wälja saata heade saaduste nime all, langewad nuhtlusseaduses ettenähtud karistuse alla.

Põllutööministril on õigus ettewõtetelt ja isikutelt, kes käesolewat seadust wõi selle põhjal wäljaantud määrusi rikuwad, piimasaaduste wäljaweo kontrollmärkide tarwitamise kui ka piimasaaduste ekspor-teerimise õigust ära wõtta kunni kohtuotsuse jõusseastumiseni.

Põllutööminister **A. Kerem**: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Mina teen

ettepaneku seadusest § 5 välja jätta selle eeldusega, et seadusesse saaks võetud II osa, kus need asjaolud, mis käsitud § 5-das, saaksid lähemalt ära märgitud. Paragrahvis on lahtiseks jäänud karistamine iseenesest, kuna wastaw nuhtlusseadus weel ei ole välja töötatud. Et aga nuhtlusseaduse muutmine pikemat aega nõuab, siis jääb ka käesolewa seaduse käsitlemine waheajal wäga puudulikuks. Peale selle näeb käesolew paragrahw ette ainult võimalust, kui kontrollmärksid tarwitatakse käesolewas seaduses ettenähtud korrale wastawalt. Kontrollmärkide tarwitamise tehnilist korda ei ole aga käesolew seadus ette näinud, waid see jääb wastawate määruste hooleks. Ja kui nüüd piimaühisused, — nimelt on ka üks praktiline juhus minewikus, mida näitena wõiks ette kanda, — mitte nende määruste kohaselt ei talita, siis ei saagi neid selle paragrahwi alusel wastutusele võtta. Minewikust on aga meil juhus teada, kus üks piimaühisus temale tarwitamiseks saadetud märgid andis Tallinna firmale edasi, kes siis ilma ühegi kontrollita neid märke tarwitas.

Niisugused juhtumised peawad aga olema karistatawad, ja sellepärast teen ettepaneku § 5 välja jätta ja tema asemele seadusesse võtta II osa järgmisel kujul:

„§ 7. Ettewõtete juhatajaid ja üksikuid isikuid, kes § 4 nimetatud kontrollmärksid käesolewa seaduse wõi selle seaduse § 6-da põhjal põllutööministri poolt wäljantawate erimääruste wastaselt tarwitawad, karistatakse rahatrahwiga kunni 50.000 margani; peale selle wõib kohus süüdlastelt isikutelt, kui ka ettewõtetelt, kelle juhatajateks süüdlased isikud olid, ära võtta kontrollmärkide tarwitamise õiguse kunni 1 aastani.

§ 8. Ettewõtete juhatajaid ja üksikuid isikuid, kes wäljaweoks kõlbulikkude piimasaaduste hulgas esitawad wäljaweo kontrollile teadlikult wäljaweoks mitte-kõlbulikka piimasaadusi, karistatakse rahatrahwiga kunni 100.000 margani; peale selle wõib kohus süüdlastelt isikutelt ja ettewõtetelt, kelle juhatajateks süüdlased isikud olid, ära võtta õiguse piimasaadusi wälja wedada kunni 2 aastani.

Sama karistuse alla langewad ettewõtete juhatajad ja üksikud isikud, kes piimasaadusi wälja weawad ehk wäljaweoks katset teewad, ilma saaduste esitamata selleks sisseseatud wäljaweokontrollile.

§ 9. Põllutööministril on õigus §§ 7 ja 8 ettenähtud käesolewa seaduse ja wäljaweo erimääruste rikkumise korral ajutiselt kunni kohtuotsuse seadusjõusse astumiseni, süüdistatawatelt isikutelt ja ettewõtetelt, kelle juhatajateks süüdistatawad isikud olid, ära võtta kontrollmärkide tarwitamise ning piimasaaduste wäljaweo õiguse.“

Juhataja **K. Wirma**: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja **A. Jürman**: Rahaasjanduse komisjonis oldi arwamisel, et tuleks seadus anda, mis ette näeks karistused, millised kohus wõiks peale panna käesolewa seaduse mittetäitjatele.

Rahaasjanduse komisjonis arwati aga, et wastawad karistused tuleks eriti nuhtlusseadusesse sisse kanda. Kui nüüd selle uue parandusega, mis praegu on esitatud, otsekohe käesolewasse seadusesse karistused üles wõetakse, siis ei saa mina ettepanekuga wormilikult mitte ühineda, olgugi, et mina sisuliselt selle wastu ei ole. Et mina aga wormiliselt ettepanekuga ühineda ei saa, siis palun need parandused lahus hääletada.

Juhataja **K. Wirma**: Härra põllutööministri poolt on ettepanek tehtud § 5-es välja jätta ja tema asemele seadusesse võtta II osa kujul, nagu härra põllutööministri poolt ette kanti.

Korra kohta on soowi awaldatud hääletada kõigepealt § 5, ja siis, kui § 5 peaks tagasi lükatama, arutamisele võtta põllutööministri poolt ettepanud II osa paragrahwide wiisi; nende paragrahwide kohta wõib siis weel sõna võtta. Selle korraga ollakse nõus? Wastu ei waielda.

Hääletamisele tuleb § 5 komisjoni poolt ettepanud kujul. Kes tema wäljajätmise poolt on, teeb tarwiliku järelduse hääletamisel. Hääletamisele tuleb jaataw ettepanek. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on § 5 välja jäetud.

(Rahaasjanduse komisjoni aruandja **A. Jürman** kannab ette ja eraldi hääletamisel wõetakse wastu nähtawa enamusega §§ 5 ja 6 (endised §§ 6 ja 7):

§ 5. Piimasaaduste wäljaweokontrolli teostamise kulude katteks wõetakse wäljaweetawate piimasaaduste pealt eri-

maksu, mille normi määrab kindlaks Wabariigi Walitsus põllutöoministri ettepanekul.

Käesolewas paragrahwis tähendatud erimaks ei wõi tõusta üle $\frac{3}{4}\%$ wäljawee-tawate piimasaaduste hinnast.

§ 6. Põllutöoministril on õigus käesolewa seaduse teostamiseks erimäärusi wälja anda.

Aruandja **A. Jürman**: Ettekan-dele tuleb seaduse teine osa, mis põllu-töoministri poolt esitatud (loeb):

II.

§ 7. Ettetöetete juhatajaid ja üksikuid isikuid, kes § 4 nimetatud kontrollmärki-sid käesolewa seaduse wõi selle seaduse § 6 põhjal põllutöoministri poolt wälja-antawate erimääruste wastaselt tarwita-wad, karistatakse rahatrahwiga kunni 50.000 margani; peale selle wõib kohus süüdlastelt isikutelt kui ka ettetöetelt, kelle juhatajateks süüdlased isikud olid, ära wõtta kontrollmärkide tarwitamise õiguse kunni ühe aastani.

K. Kornel (rhw.): Mina teeksin § 7 kohta wäikese täienduse. Arwesse wõt-tes seda, et wäljaveokontrolli määruste rikkumisega meie kaubasaadused wälis-turul wäga palju kahju saawad ja üks sarnane wõltsijale õnnestanud operat-sioon wõiks temale miljonid sisse tuua, nii, et mõnekümnetuhandeline rahatrahw temale kuigi walus ei ole. Igalpool karis-tatakse wäljaveomääruste wastu eksi-jaid wäga waljusti ja sellepärast teen mina ettepaneku sõnade järele: „kunni 50.000 margani“ juurde lisada „wõi are-stiga kunni $1\frac{1}{2}$ kuuni“. On ju selge, kui saadawad tulud miljonitesse ulatawad, siis ei tähenda mõne sajatuhande ära-maksmine mitte midagi. Teatawatel juh-tumistel oleks mõjuwam karistus see, kui rahatrahwi asemele tarwitusele wõetaks ka wabaduse kitsendamine. See oleks parandus selle paragrahwi kohta. Was-tawa paranduse teen ka järgmise para-grahwi kohta

Juhataja **K. Wirma**: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja **A. Jürman**: Kommiss-jonis esitatud ettepanekut arutusel ei ol-nud, aga komisjon waatab selle seaduse peale nii, et ta peaks õige karmid karis-tuswõimalused andma. Isiklikult ühinek-sin selle ettepanekuga.

Juhataja **K. Wirma**: Ettepanek on tehtud rkl. Kornel'i poolt § 7 wõtta sõnade järele: „rahatrahwiga kunni 50.000 margani“ wõtta sõna „wõi arestiga kunni $1\frac{1}{2}$ kuuni“. (Hääletatakse.) Parandus-ettepanek on näh-tawa enamusega wastu wõetud.

Hääletamisele tuleb § 7 parandatud kujul. (Hääletatakse.) § 7 on näh-tawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **A. Jürman** (loeb):

§ 8. Ettetöetete juhatajaid ja üksikuid isikuid, kes wäljaweoks kõlbulikkude pii-masaaduste hulgas esitawad wäljaveo-kontrollile teadlikult wäljaweoks mitte-kõlbulikka piimasaadusi, karistatakse ra-hatrahwiga kunni 100.000 margani; peale selle wõib kohus süüdlastelt isikutelt ja ettetöetelt, kelle juhatajateks süüdlased isikud olid, ära wõtta õiguse piimasaadusi wälja wedada kunni 2 aastani.

Sama karistuse alla langewad ettetöe-tete juhatajad ja üksikud isikud, kes pii-masaadusi wälja weawad ehk wälja-weoks katset teewad, ilma saaduste esi-tamata selleks sisseseatud wäljaveokont-rollile.

K. Kornel (rhw.): Selle paragrahwi kohta panen ette sõnade järele: „kunni 100.000 margani“ wõtta juurde: „wõi arestiga kunni 3 kuuni“.

Juhataja **K. Wirma**: Panen hää-letamisele rkl. Kornel'i poolt tehtud ette-paneku sõnade järele: „kunni 100.000 margani“ wõtta juurde: „wõi arestiga kunni 3 kuuni“. (Hääletatakse.) Parandus-ettepanek on näh-tawa enamusega wastu wõetud. Hääletamisele tuleb § 8 ühes parandu-sega. (Hääletatakse.) § 8 on näh-tawa enamusega wastu wõetud.

K. Kornel (rhw.): Mina tahaksin juurde lisada uue paragrahwi ja nimelt 9-daks paragrahwiks, mis käiks järgmi-selt: „§ 9. Selle seaduse §§ 7 ja 8 ette-nähtud süüteod alluwad rahukohtule.“ Sellega oleks ära näidatud see instants, mille kaudu need asjad läheksid. See instants lahendab asju õige ruttu, nii et nad mitte pikale ei weni.

Juhataja **K. Wirma**: Rkl. Kornel'i poolt on ettepanek tehtud peale § 8 wõtta uus paragrahw järgmisel kujul: „§ 9. Selle seaduse §§ 7 ja 8 ettenähtud süü-teod alluwad rahukohtule.“ Panen selle

paragrahwi hääletamisele. (Hääletatakse.) § 9 on nähtawa enamusega vastu wõetud.

Aruandja A. Jürman: § 10 — põllutööministri ettepanekus § 9 — (loeb) Põllutööministril on õigus §§ 7 ja 8 ettenähtud käesolewa seaduse ja wäljaweo erimääruste rikkumise korral ajutiselt kunni kohtuotsuse seadusjõusse astumiseni süüdistatawatelt isikutelt ja ettewõtetelt, kelle juhatajateks süüdistatawad isikud olid, ära wõtta kontrollmärkide tar-

witamise ning piimasaaduste wäljaweo õiguse.

Juhataja K. Wirma: Panen § 10 hääletamisele. (Hääletatakse.) § 10 on nähtawa enamusega vastu wõetud.

Sellega on käesolew seadus II lugemisel vastu wõetud. Ühes sellega on ka käesolewa koosoleku päewakord läbi. Weerandtunni pärast on uus koosolek. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 12.50 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu abiesimees **K. Wirma.**

Abisekretäär **Osk. Köster.**

